

PT 4189

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOLUMUL XXVIII

2010

BUCUREȘTI

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXVIII, 2010

SUMAR

ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA: ÎNCEPUTURILE

ȘERBAN PAPACOSTEA, „Prima unire românească”: Voievodatul de Argeș și Țara Severin	9
SERGIU IOSIPESCU, Contribuții la istoria domniei principelui Radu I și a alcătuirii teritoriale a Țării Românești în secolul al XIV-lea	25
LAURENȚIU RĂDVAN, Cu privire la începuturile orașelor din Țara de Jos a Moldovei	49

PROSOPOGRAPHICA

ȘTEFAN S. GOROVEI, Contribuții prosopografice și epigrafice	71
ANDREI PIPPIDI, Despre Chiajna la Alep	99
MARIANA LAZĂR, Dispozițiile testamentare ale unui boier oltean și ale soției sale (a doua jumătate a secolului al XVII-lea)	105

POLITICĂ ȘI RĂZBOI ÎN EUROPA CENTRALĂ

ALEXANDRU SIMON, <i>Între coroanele Arpadienilor și Asăneștilor: implicațiile unui document de la Béla III</i>	127
FLORIN ARDELEAN, <i>Rolul militar al nobilimii în Transilvania princiară</i>	137
ANCA POPESCU, <i>Străjuirea navigației pe Dunăre în epoca otomană: <i>derbencilik-ul</i></i>	149

MĂRTURII ȘI INTERPRETĂRI

ȘERBAN V. MARIN, <i>Considerații asupra cronicii venețianului Antonio Morosini</i>	169
PETRONEL ZAHARIUC, <i>Câteva documente de la Neagoe Basarab</i>	193
GRINA-MIHAELA RAFAILĂ, <i>Catalogul documentelor lui Radu Leon aflate în colecțiile Muzeului Municipiului București</i>	215
OANA MĂDĂLINA POPESCU, <i>Din însemnările lui Dosithei Notara despre călătoria sa și a patriarhului Paisie al Ierusalimului în jurul Mării Negre</i>	231
ADDENDA ET CORRIGENDA	247
RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE	253

Florin Marinescu, *Ἡ Ἱερά Μονή Δοχειαρίου στή Ρουμανία. Τί λένε τά έγγραφα*, Εκδόσεις Ἱερας Μονης Δοχειαρίου, ἈγίουΟρος, 2009, 508 p.; *Condica Marii Logofetii (1692-1714)*, ed. îngrijită de Melentina Bâzgan, Edit. Paralela 45, Pitești, 2009, 786 p.; *Sămile Vistieriei Țării Moldovei*, editate de Ioan Caproșu, vol. I (1763-1784); vol. II (1786-1798), Casa Editorială Demiurg, Iași, 2010, 597 p. + 595 p.; *Însemnări de pe manuscrise și cărți vechi din Țara Moldovei. Un Corpus*. Editat de I. Caproșu și E. Chiaburu. Vol. I (1429-1750), vol. II (1751-1795), vol. III (1796-1828), vol. IV (1829-1859), Casa Editorială Demiurg, Iași, 2008-2009, XXX + 667 p.; XXIV + 669 p.; XXIV + 750 p.; XXIV + 694 p.; *Pânea pruncilor sau Învățătura credinței creștinești, strânsă în mică sumă*, ediție îngrijită de Florina Ilis, studiu istoric de Ovidiu Ghitta, studiu filologic de Florina Ilis, Edit. Argonaut, Cluj-Napoca, 2008, CXII + 136 p.; Martyn Rady, *The Gesta Hungarorum of Anonymous Notary of King Béla:*

A Translation, în *The Slavonic and East European Review*, 87, 2009, 4, p. 681-727.; Andronikos Falangas, *Jacques Vassilikos – Despote (Despot Vodă). Un grec, voievode de Moldavie. À la lumière des sources narratives roumaines des XVI et XVII siècles*, Éditions Omonia, Bucarest, 2009, 187 p.; Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, Bogdan-Petru Maleon, *O istorie a Europei de Apus în evul mediu. De la Imperiul Roman târziu la marile descoperiri geografice (secolele V-XVI)*, Polirom, Iași, 2010, 548 p.; Laurențiu Rădvan, *At Europe's Borders. Medieval Towns in the Romanian Principalities*, trad. Valentin Cîrdei, Leiden, Brill, 2010 (seria *East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 450-1450*, vol. 7), 613 p. + ill.; Viorel Achim, *Politica sud-estică a regatului ungar sub ultimii Arpadieni*, Edit. Enciclopedică, București, 2008, 350 p. + 5 h.; I. G. Konovalova, *Восточная Европа с сочинениях арабских географов XIII-XIV вв.* [Europa Răsăriteană în operele geografilor arabi din secolele XIII-XIV], Edit. Восточная литература, Moscova, 2009, 223 p.; Walter Pohl, *Eastern Central Europe in the Early Middle Ages. Conflicts, Migrations and Ethnic Processes*, Edited by Cristina Spinei and Cătălin Hriban, București-Brăila, Edit. Academiei Române, Edit. Istros, Muzeul Brăilei, 2008, 414 p.; Șerban Papacostea, *Studii de istorie românească. Economie și societate (secolele XIII-XVIII)*, Edit. Istros, Brăila, 2009, 322 p. [Restituiri-3]; Constantin Ion Ciobanu, *Stihia profeticului. Sursele literare ale imaginii „Asediului Constantinopolului” și ale „profețiilor” Înteleptilor Antichității din pictura murală medievală moldavă*, Chișinău, 2007, 416 p.; *Central and Eastern Europe in the Middle Ages. A Cultural History. Essays in Honor of Paul W. Knoll*, Ed. Piotr Górecki și Nancy van Deusen, Tauris Academic Studies, 2009, 304 p.; Antonio Possevino. *I Gesuiti e la loro eredità culturale in Transilvania. Atti della Giornata di studio Cluj-Napoca, 4 Dicembre 2007*, ed. Alberto Castaldini, Institutum Historicum Societatis Iesu, Roma, 2009, 171p. + indici onomastici și toponimici (seria Bibliotheca Instituti Historici S.I.); *Modele culturale și realități cotidiene în societatea românească (secolele XV-XIX)*, ed. Claudiu Neagoe, Ars Docendi, București, 2009, 267 p.; Ionuț Vasiliu, *Dogmă și cotidian la comunitățile catolice din Țara Românească*, în Claudiu Neagoe (coord.), *Modele culturale și realități cotidiene în societatea românească (secolele XV-XIX)*, Ars Docendi, București, 2009, p. 80-110.; *The Romanian Principalities and the Holy Places along the centuries*, edited by Emanoil Băbuș, Ioan Moldoveanu, Adrian Marinescu, Edit. Sophia, București, 2007, 222 p. + 32 pl.; Boško I. Bojović, *Chilandar et les Pays Roumains (XVe - XVIIe siècles). Les actes des princes roumains des archives de Chilandar (Mont Athos)*, Éditions de l'Association Pierre Belon, Paris, 2010, 266 p. [Textes, documents, études sur le monde byzantin, néohellénique et balkaniques - 10]; Ieromonah Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri ortodoxe din Moldova, astăzi dispărute*,

Edit. Bibliotecii Naționale a României, București, 2010, 476 p. + 8 pl.; *Sfânta Mănăstire Putna*, Centrul de Cercetare și Documentare “Ștefan cel Mare”, Edit. Mitropolit Iacov Putneanul, Mănăstirea Putna, 2010, 555 p.; *Mănăstirea Hadâmbu. 350 de istorie și spiritualitate*, vol. editat de Calinic Botoșăneanul și Daniela Livadaru, Edit. Doxologia, Iași, 2009, 359 p.; Andronikos Falangas, *Présences grecques dans les Pays Roumains (XIVe – XVIe siècles). Le témoignage des sources narratives roumaines*, Éditions Omonia, Bucarest, 2009, 336 p. + 2 cartes + 12 pl.; Cristian Luca (coord.), *Negustorimea în Țările Române, între Societas Mercatorum și individualitatea mercantilă, în secolele XVI-XVIII*, Galati University Press, [Galați], 2009, 299 p.; Florentina Udrea, *Structuri sociale ale țărănimii. Structuri de rudenie (secolele X-XVIII)*, cIMeC – Institutul de Memorie Culturală, București, 2009, 322 p.; Oana Rizescu, *Avant l’«État - juge»: Pratique juridique et construction politique en Valachie au XVIIe siècle*, Edit. Notarom, București, 2008, 547 p.; Dirk Moldt, *Deutsche Stadtrechte im mittelalterlichen Siebenbürgen. Korporationsrechte – Sachsenspiegelrecht – Bergrecht*, Köln, Böhlau, 2009 (Studia Transylvanica vol. 37), 259 p.; Emmanuel Moutafov, Ivanka Gergova, Alexander Kujumdzhiev, Elena Popova, Elena Genova, Dimitrios Gonis, *ГРЪЦКИ ЗОГРАФИ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД 1453 г. Ελληνες αγιογραφοι στη Βουλγαρια μετα το 1453*, Sofia, 2008, 271 p.; *Antique Ottoman Rugs in Transylvania*, ed. Stefano Ionescu, Verducci Editore, 2007, Roma, ed. a II-a, 238 p. + il.; *Revista română de istorie a cărții*, III-IV, nr. 3 (2006) / 4 (2007), 328 p.; *Historia Urbana*, XVI, 2009, 369 p.;

BULETIN BIBLIOGRAFIC	357
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE	365
IN MEMORIAM DEMÉNY LAJOS	369
ABREVIERI	373

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXVIII, 2010

SOMMAIRE

VALACHIE ET MOLDAVIE: LES ORIGINES

ȘERBAN PAPACOSTEA, <i>La naissance d'un état médiéval: la Valachie (première phase)</i>	9
SERGIU IOSIPESCU, <i>Contributions à l'histoire du règne du prince Radu Ier et de la constitution territoriale de la Valachie au XIVe siècle</i>	25
LAURENȚIU RĂDVAN, <i>Considérations sur l'origine des villes de la Basse Moldavie</i>	49

PROSOPOGRAPHICA

ȘTEFAN S. GOROVEI, <i>Contributions prosopographiques et épigraphiques</i>	71
ANDREI PIPPIDI, <i>La princesse Chiajna à Alep</i>	99
MARIANA LAZĂR, <i>Les dispositions testamentaires d'un boïard de l'Olténie et de sa femme (seconde moitié du XVIIe siècle)</i>	105

GUERRE ET PAIX EN EUROPE CENTRALE

ALEXANDRU SIMON, <i>Entre Arpadiens et Assénides: les implications d'un document du règne de Béla III</i>	127
FLORIN ARDELEAN, <i>Le rôle militaire de l'aristocratie dans la Principauté de Transylvanie</i>	137
ANCA POPESCU, <i>Le contrôle de la navigation sur le Danube à l'époque ottomane: derbencilik-ul</i>	149

DOCUMENTS ET INTERPRÉTATIONS

ȘERBAN MARIN, <i>Considérations sur la chronique d'Antonio Morosini</i>	169
PETRONEL ZAHARIUC, <i>Quelques documents de la chancellerie du prince Neagoe Basarab</i>	193
GRINA-MIHAELA RAFAILĂ, <i>Catalogue des documents de la chancellerie du prince Radu Léon conservés dans les collections du Musée d'Histoire de Bucarest</i>	215
OANA MĂDĂLINA POPESCU, <i>Notes extraites des récits de voyages autour de la Mer Noire de Dosithée Notara et du patriarche Païsius de Jérusalem</i>	231
ADDENDA ET CORRIGENDA	247
COMPTES-RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES	253
BULLETIN BIBLIOGRAPHIQUE	357
LIVRES REÇUS A LA REDACTION	365
IN MEMORIAM DEMÉNY LAJOS	369
ABREVIATIONS	373

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXVIII, 2010

CONTENTS

WALLACHIA AND MOLDAVIA: THE BEGINNINGS

- ȘERBAN PAPACOSTEA, *The First Romanian Union: the Voivodates of Argeș and Țara Severin*9
- SERGIU IOSIPESCU, *Contributions to the History of the Reign of Prince Radu I and the Territorial Composition of Wallachia in the fourteenth century*25
- LAURENȚIU RĂDVAN, *On the Emergence of Towns in the Moldavian lower Country*49

PROSOPOGRAPHICA

- ȘTEFAN GOROVEI, *Some Prosopographical and Epigraphic Contributions* 71
- ANDREI PIPPIDI, *Princess Chiajna at Aleppo*99
- MARIANA LAZĂR, *The Last Wills and Testaments of a Boyar from Oltenia and His Wife (Second Half of the Seventeenth Century)*105

POLITICS AND WAR IN CENTRAL EUROPE

ALEXANDRU SIMON, <i>Between the Crowns of the Arpadians and the Asen family: Implications of a Charter from King Béla III</i>	127
FLORIN ARDELEAN, <i>The Military Role of the Nobility in the Principality of Transylvania</i>	137
ANCA POPESCU, <i>Policing the Danube in Ottoman Times: the <i>Derbendcilik</i></i>	149

TESTIMONIES AND INTERPRETATIONS

ȘERBAN MARIN, <i>Some Considerations with regard to the Venetian Chronicle of Antonio Morosini</i>	169
PETRONEL ZAHARIUC, <i>Certain Documents by Neagoe Basarab</i>	193
GRINA-MIHAELA RAFAILĂ, <i>The Catalogue of Documents issued by Radu Leon in the Collections of the Bucharest City Museum</i>	215
OANA MĂDĂLINA POPESCU, <i>Excerpts from Dosithei Notara's Notes on his and Patriarch Paisios of Jerusalem's Travel around the Black Sea</i>	231
ADDENDA ET CORRIGENDA	247
BOOK REVIEWS.....	253
BIBLIOGRAPHICAL BULLETIN	357
BOOKS RECEIVED.....	365
IN MEMORIAM DEMÉNY LAJOS	369
ABBREVIATIONS	373